

перспективе присоединиться к международной системе центров субконтракции Агентства ООН по промышленному развитию (UNIDO) и стать членом Международной ассоциации европейских организаций, специализирующихся в сфере субконтракции (RIOST).

Литература

1. *Тэпман, Л. Н.* Малый бизнес: опыт зарубежных стран: учеб. пособие для вузов / Л. Н. Тэпман. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2010.— С.32.

2. Национальный институт системных исследований проблем предпринимательства [Электронный ресурс] // Исследования и аналитика. — 2014. — Режим доступа: <http://www.nisse.ru/business.html>. — Дата доступа: 02.12.2014.

Голвазін О.М., аспірант,
Науково-дослідний економічний інститут
Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, м. Київ

ДОСТУП ДО БАЗОВИХ ПОСЛУГ ЯК ЧИННИК ПОЛІЦЕНТРИЧНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Територіальний розвиток є складним процесом, що відбувається під впливом багатьох чинників (детермінант), зокрема історичних, економічних, інституційних, глобальних тощо. Він постійно супроводжується двома взаємопов'язаними процесами — територіальною концентрацією економічної діяльності та нерівномірністю серед регіонів різного типу і масштабу [1, с. 23].

Економічна концентрація безпосередньо пов'язана з урбанізаційними процесами — переміщенням населення та економічної діяльності до міст. Подекуди стрімка урбанізація призводить до надзвичайного зростання одного міста, що спричиняє ще більшу концентрацію [2]. Такий характер територіального розвитку можна визначити як переважно моноцентричний. Відповідно, протилежна ситуація — темп зростання другорядних міст дорівнює або перевищує темп зростання найбільшого міста — може бути охарактеризована як більш поліцентричний розвиток.

У цілому поліцентричність територіального розвитку можна визначити як напрям соціально-економічного розвитку певної території, за якого населення та економічна активність концент-

руються у декількох (двох та більше) близьких за розміром територіально відокремлених та функціонально взаємопов'язаних центрах [3, 4].

Дослідження поліцентричності відбувається на різних територіальних рівнях, для кожного з яких характерна специфічна проблематика (див. табл.).

Таблиця

**Характеристика територіальних рівнів
дослідження поліцентричності**

Рівень території, що досліджується	Об'єкт дослідження	Проблеми, що розглядаються
Внутрішньоміський (мікро-рівень)	Центри та суб-центри ділової активності у межах міста	Підвищення ефективності землекористання; Удосконалення системи надання транспортних та інших публічних послуг
Регіональний (мезо-рівень)	Населені пункти та зв'язки між ними у межах регіону	Досягнення агломераційних переваг через забезпечення синергічної взаємодії між поселеннями регіону; Подолання внутрішньорегіональних диспропорцій у доступі до послуг
Національний (макро-рівень)	Загальна система населених пунктів країни	Підвищення конкурентоспроможності територій країни; Пом'якшення міжрегіональних диспропорцій (доходи, доступ до послуг, споживання)

Джерело: розроблено автором на основі [4, 5]

Як можна відзначити, спільною проблемою для всіх рівнів є поліпшення загальної системи надання послуг — іншими словами, забезпечення рівних умов життя та провадження господарської діяльності на всій досліджуваній території.

Емпіричні дослідження вказують на те, що розвинені країни переважно є більш поліцентричними, ніж малорозвинені [5]; спостерігається висока динаміка розвитку не тільки найбільшого міста (столиці), але і міст другого порядку [6]. Одним з основних чинників, що обумовлюють такий характер розвитку, є більш рівні умови для життя та провадження господарської діяльності на території розвинених країн.

При цьому, серед країн, що розвиваються, більший рівень моноцентричності, як правило, супроводжується гіршим доступом до послуг, що може свідчити про переміщення населення до найбільших міст через відсутність навіть базових благ. У розвинених країнах між показниками поліцентричності територіального розвитку та доступу до послуг відсутня будь-яка залежність. Тобто, у цих країнах сформовані сприятливі умови для зростання будь-якої території, а посилення моно- чи поліцентризму слід пояснювати іншими факторами.

Таким чином, забезпечення рівних умов життя та економічної діяльності є необхідною, але не достатньою умовою поліцентричного розвитку території. Досягнення конкурентоспроможності багатьох населених пунктів потребує реалізації комплексної державної регіональної політики, одним з пріоритетних завдань якої є забезпечення всеосяжного доступу до базових ринкових та публічних послуг по всій території країни.

Література

1. Романюк С.А. Развитие регионов в открытой экономике: теория, политика, практика: монография / С.А.Романюк. — К.: НАДУ, 2013. — 408 с.
2. Reshaping Economic Geography. World Development Report. The World Bank, 2009. [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/IW3P/IB/2008/12/03/000333038_20081203234958/Rendered/PDF/437380REVISED01BLIC1097808213760720.pdf
3. Buralassi D. Defining and Measuring Polycentric Regions: the Case of Tuscany. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://mpira.uni-muenchen.de/25880/>
4. Meijers E. Alonso's theory of 'borrowed size' revisited Evidence for U.S. Metropolitan Regions [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www.ekf.vsb.cz/export/sites/ekf/projekty/cs/webby/esf-0116/database-prispevku/clanky_ERSA_2008/862.pdf
5. Brezzi, M. and Veneri, P. Assessing Polycentric Urban Systems in the OECD: Country, Regional and Metropolitan Perspectives. — OECD Publishing, 2014. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.1787/5jz5mpdkmvr-en>
6. Second Tier Cities in Europe: In an Age of Austerity. Why Invest Beyond the Capitals? // Liverpool John Moores University, 2012. — 90 p.